

ความต้องการจำเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
The Needs Assessment for Developing the Participation in term of
Internal Quality Assurance of the Schools under the Office of Khon
Kaen Primary Educational Service Area 3

ธนาเดช เขียวแก้ว¹ และ วิเชียร รุ้ยยืนยง²

Thanadet Keawkaew¹ And Wichian Rooyuenyong²

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University

อีเมล: thanadet1994@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

18 มิถุนายน 2565

26 กรกฎาคม 2565

30 กรกฎาคม 2565

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประชากร ผู้บริหาร 172 คน ครู 1,272 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 1,518 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 352 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane (Yamane 1973) ที่ใช้ระดับเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random sampling) เครื่องมือของการวิจัย ครั้งนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนเกณฑ์ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่า IOC 0.67 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นสภาพปัจจุบัน 0.969 ค่าความเชื่อมั่นสภาพที่พึงประสงค์ 0.969 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า

1. ผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ส่วนความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 เรียงตามลำดับได้ดังนี้

1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ 5) ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 6) ด้านการติดตามและการดำเนินการ และ 7) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็น, การพัฒนาการมีส่วนร่วม, การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to 1) study current situation and desirable condition of the internal quality assurance of the schools and 2) study the needs assessment for developing the participation in operating internal quality insurance of the schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 3. Population consisted of 172 administrators, 1,272 teachers and 1,518 the school committees. The sample group included 352 school directors, teachers and the school committee under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 3. The sample size was fixed through Taro Yamane's formula at the 0.05 error level and selected by using the stratified random sampling method. The research instrument was a five-rating scaled questionnaire with an IOC between 0.67 - 1.00, current conditions reliability at 0.969 and desired conditions at 0.969. The data analysis composed of Frequency, Percentage, Mean, Standard deviation and PNI Modified index.

The research findings revealed that:

1. The study results of current situation, desirable condition and needs assessment of the participation in operating internal quality insurance of the schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 3, as a whole, were found at a moderate level; as the desirable condition, in overall, was at the highest level.

2. The needs assessment ($PNI_{Modified}$) for developing the participation in operating in the school internal quality insurance of the schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 3 rearranged from the most to the least were as follows: 1) managing the school education development plans,

2) regulating the school education standard, 3) operating as the education development plans, 4) developing the education for quality, 5) evaluating and checking the educational quality in schools, 6) follow-ups and operation and 7) managing self-assessment report.

Keywords: Needs Assessment, Participation Development, Operation of School Internal Quality Assurance

บทนำ

แนวทางปฏิบัติการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 จากประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 ได้กำหนดระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาอันส่งผลให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งหน่วยงานที่กำกับดูแลหรือหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานที่แท้จริงและเกิดประสิทธิภาพและกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการประกันด้านคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีการปฏิบัติที่เอื้อต่อการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับให้เกิดผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ทำแนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาขั้นเพื่อให้หน่วยงานของต้นสังกัด สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเพื่อการพัฒนา ส่งเสริม กำกับดูแลและติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) การประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องมีการจัดทำดังนี้ 1) กำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวการดำเนินการ 2) การจัดทำแผนการพัฒนากิจการการศึกษาของหน่วยงานสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษา 4) การตรวจสอบและการประเมินผล 5) การติดตามและดำเนินการ 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 7) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนควรดำเนินการประเมิน 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) ประเมินการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายในโรงเรียน 2) ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2563) เพื่อให้โรงเรียนมีการดำเนินงานมีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษานั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวก แบ่งมอบหมายภาระงาน รวมถึงการจัดทำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อย โดยจำเป็นจะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม 4 ประการ อันได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลตอบแทน

และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบหลักในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพ ให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จรัส อติวิทยากรณ์, 2561)

จากสภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบางโรงเรียน มีปัญหาด้านงานการประกันคุณภาพจากที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน พบว่า ครูขาดความเข้าใจด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ครูไม่เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ขาดการรายงานผลดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไม่ต่อเนื่อง ครูต้องพัฒนาความรู้ความเข้าใจวิธีการประเมิน ประเมินให้เป็นไปตามสภาพจริง ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนต้องมีการพัฒนาระดับ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรสร้างความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครู คือ การมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในด้านการจัดกระบวนการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของการรับผลตอบแทน และการมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผล หากผู้บริหารของสถานศึกษามีการพัฒนาจนก่อให้เกิดความสามารถในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา จะทำให้ครูมีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา และสามารถจัดทำรายงานการประเมินตนเองภายในสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง จะส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และสถานศึกษามีประสิทธิผล ดังนั้นสถานศึกษาควรทราบถึงลำดับความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ตามลำดับความต้องการจำเป็น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2563) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนา การมีส่วนร่วมการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากร ใช้พัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของตนเองและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลไปใช้วางแผนการดำเนินการและวางแผนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนสถานศึกษาได้ตรงกับความต้องการจำเป็นหรือสภาพปัญหาที่แท้จริง และสามารถพัฒนาและดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดขึ้น และผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

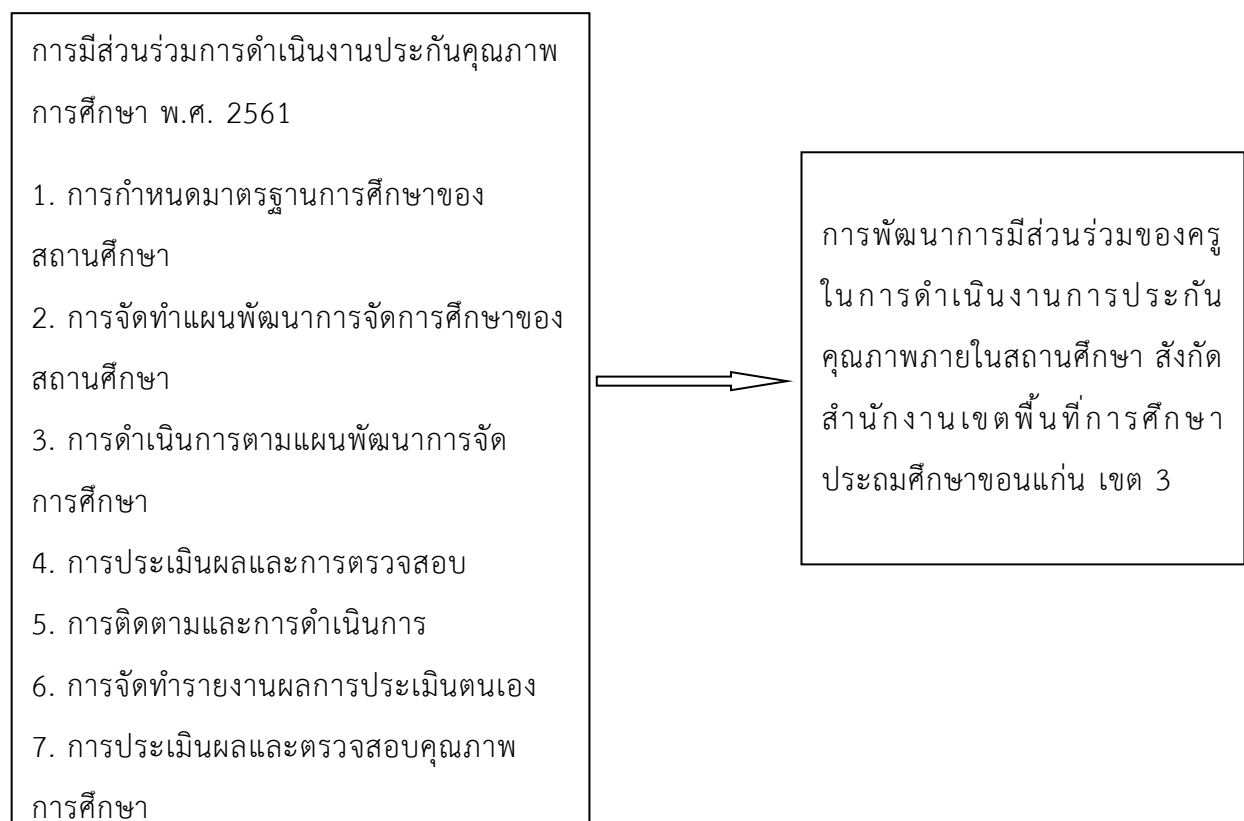
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากหลักการและแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Shadid, Prins, and Nas (1982) และ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกรอบของ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แนวทางปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษา พ.ศ. 2561 พอสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประกอบด้วย 5 อำเภอ คือ อำเภอพล อำเภอแวงน้อย อำเภอแวงใหญ่ อำเภอโนนศิลา และอำเภอหนองสองห้อง จำนวน 180 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 172 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,272 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1,518 คน รวมจำนวนประชากรทั้งหมด 2,964 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร 180 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร 172 คน ครู 1,272 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 1,518 คน โดยใช้สูตร Taro Yamane (Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน ครูผู้สอน จำนวน 151 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 180 คน รวมทั้งหมด 352 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพในปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 4) ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบ 5) ด้านการติดตามและการดำเนินการ 6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 7) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรฐานแนวคิดของลิเคิร์ท 5 ระดับมีค่า IOC 0.67 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นสภาพปัจจุบัน 0.969 และค่าความเชื่อมั่นสภาพพึงประสงค์ 0.969 มีเกณฑ์ ดังนี้

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ

คณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือการวิจัยถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ตามโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยระบบ Google form

3. ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างก่อนการนำไปวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย เพื่ออธิบายคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (สุวิมล ร่องวานิช, 2550)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

1. สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า

สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = 0.91) รองลงมาคือ ด้านการติดตามและการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.91) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.94)

สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.40) รองลงมาคือ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.39) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.40)

2.การศึกษาความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เรียงลำดับความต้องการจำเป็น คือ

- 1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (PNI_{Modified} = 0.51)
- 2) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (PNI_{Modified} = 0.50)
- 3) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา (PNI_{Modified} = 0.49)
- 4) ด้านการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ (PNI_{Modified} = 0.49)
- 5) ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (PNI_{Modified} = 0.49)
- 6) ด้านการติดตามและการดำเนินการ (PNI_{Modified} = 0.48)
- 7) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (PNI_{Modified} = 0.48)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ปรากฏผล ดังนี้

จากการศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินงานเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินงานเพื่อยกร่างมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามกระบวนการ สอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัยพร หินซุย และนิยดา เปี่ยมพิชนะ (2563) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นใน

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 มีผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรินทร์ ภูมิภาค และบุญชม ศรีสะอาด (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานเพื่อยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายัญมิ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการประกันคุณภาพภายใน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สุวิทย์ จันทร์เสถียร (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของ กระทรวงศึกษาธิการ: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยปูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนคร เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียนในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดในการต้องการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินงานในการปรับปรุงและจัดทำมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาต้องพัฒนาเร่งด่วน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อใช้เทคนิคการบริหารจัดการการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้มีความต้องการยกระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุลัยพร หินชุย และนิยดา เปี่ยมพิชนะ (2563) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 มีผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรินทร์ ภูมิภาค และบุญชม ศรีสะอาด (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานเพื่อยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายัญมิ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 โดยภาพรวม พบว่า ค่าดัชนี ($PNI_{Modified}$) ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.48 โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัด

การศึกษา 4) ด้านการพัฒนาศึกษาให้มีคุณภาพ 5) ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 6) ด้านการติดตามและการดำเนินการ และ 7) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สูงเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) เท่ากับ 0.52 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อกำหนดรูปแบบของรายงานประจำปีได้ตามความเหมาะสม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อสร้างจิตสำนึกการพัฒนาตนเองให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา อยู่ในระดับการต้องการพัฒนามากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐ ภัทรยศพงศ์ และวิเชียร รุ้ยนิยง (2563) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ เป้าประสงค์: สร้างพลังความร่วมมือในการพัฒนามาตรฐานของสถานศึกษาให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดภายใต้การกำกับดูแลและสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่กลยุทธ์ที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 การปฏิบัติตามแผนสู่ผลงานคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 การยกระดับการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบการจัดการศึกษา กลยุทธ์ที่ 5 การติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา กลยุทธ์ที่ 6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) กลยุทธ์ที่ 7 การเสริมศักยภาพพลังขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องครบวงจร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านที่มีค่าสภาพปัจจุบัน ที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.94 เป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินงานเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา อยู่ในระดับปฏิบัติที่ต่ำที่สุด

1.2 ด้านที่มีค่าสภาพที่พึงประสงค์ ที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาศึกษาให้มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.55 สืบเนื่องมาจากการได้มาซึ่งข้อมูลด้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นด้านที่มีความต้องการของสภาพที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับการพัฒนาในโรงเรียนมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำองค์ประกอบไปพัฒนาตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อนำผลจากตัวบ่งชี้ไปใช้ในการประเมินในการพัฒนาที่ดีขึ้น

2.2 ศึกษาปัจจัยด้านอื่น มาใช้ในการพัฒนาต่อ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในการจัดการบริหารงานในโรงเรียนอื่นต่อไป

2.3 ควรนำองค์ประกอบด้านการมีคุณภาพที่มาก ไปพัฒนารูปแบบโดยการจัดทำแนวทางการวางแผนนโยบาย การกำหนดกลยุทธ์ ของสถานศึกษาอย่างผสมผสานเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.

จรัส อติวิทยากรณ์. (2561). *หลักการและทฤษฎีทางการบริหาร*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ

ณัฐ ภัทรยศพงศ์, วิเชียร รุ้ยนิยม (2563). *กลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและภาวะผู้นำทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ).

วัชรินทร์ ภูมิภาค, บุญชม ศรีสะอาด. (2563). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานเพื่อยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วารสารมหาจุฬานาคทรรศน์*. 7(6), 281-294.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. (2563). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2563*.
ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่อง แนวปฏิบัติการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรประเทศไทย.

สุวิทย์ จันทร์เสถียร. (2554). *การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ:กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยปูนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุรินทร์ เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทัยพร หินชุย, นียดา เปี่ยมพีชนะ. (2563). ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ).

Shadid, W., Prins, W. & Nas, P.J.M.. (1982). *Access and Participation: A Theoretical Approach in Participation of the Poor the Development*. Leiden: University of Leiden.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rdEd). New York: Harper and Row Publications.